

ÖZET

BAZI HÜNNAP GENOTİPLERİNİN MORFOLOJİK, FENOLOJİK VE POMOLOJİK ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ VE MELEZLEME OLANAKLARININ ARAŞTIRILMASI

İlknur KAVAS

Yüksek Lisans Tezi, Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Zeynel DALKILIÇ

2014, 47 sayfa

Bu çalışma Aydın ili Kızılcaköy'deki bir meyve bahçesinde 2012 ve 2013 yıllarında yürütülmüştür. Küçük (H_K), orta (H_O) ve büyük (H_B) meyveli olmak üzere üç farklı hünnap (*Ziziphus jujuba* Mill.) genotipi kullanılmıştır. Morfolojik ölçüm değerleri şu şekildedir: ağaç boyu 4.0 m (H_K)-5.7 m (H_B), gövde çevresi 26 cm (H_O)-36 cm (H_B), çapı 8.3 cm (H_O)-11.5 cm (H_B); kök sürgünüün ana gövdeye mesafesi 5.8 m (H_K)-8.0 m (H_B) ve boyu 56.3 cm (H_O)-62.2 cm (H_B); bir yaşlı dalın uzunluğu 46.00 cm (H_K)-86.50 cm (H_O), çapı 5.00 cm (H_K)-12.32 cm (H_O) ve sayısı 5.67 adet (H_K)-10.50 adet (H_O); yan sürgün uzunluğu 23.85 cm (H_K)-28.94 cm (H_B) ve çapı 4.61 cm (H_K)-5.02 cm (H_B), yaprak sayısı 4.00 adet (H_K)-6.47 (H_O), diken sayısı 1.70 adet (H_B)-2.00 (H_K ve H_O); yaprak uzunluğu 6.81 cm (H_B)-18.20 cm (H_K), çapı 1.54 cm (H_B)-1.73 cm (H_O), yaprakçık sayısı 4.42 adet (H_B)-14.46 adet (H_K); yaprakçık uzunluğu 32.79 mm (H_K)-47.20 mm (H_B) ve eni 17.46 mm (H_K)-27.05 mm (H_B), kalınlığı 0.23 mm (H_B)-0.59 mm (H_O); koltuk yaprağı uzunluğu 51.27 cm (H_O)-62.39 cm (H_B) ve eni 30.94 cm (H_O)-34.36 mm (H_B), kalınlığı 0.28 mm (H_B)-0.31 mm (H_O); boğumdaki diken sayısı 0.16 adet (H_K)-1.70 adet (H_O); kapalı çiçek tomurcuğu boyu 1.55 mm (H_K)-2.03 mm (H_O), eni 2.36 mm (H_K)-3.49 mm (H_B); açmış çiçek boyu 1.60 cm (H_K)-2.60 mm (H_B), eni 5.51 mm (H_K)-7.21 mm (H_B). Yaprakların üst ve alt yüzeylerindeki klorofil miktarı hünnap genotiplerinde (58.50 (H_O)-69.82 (H_K)) farklı olmamıştır. Fenolojik gözlemlerden çiçeklenme 30 Nisan ile 09 Temmuz 2012 tarihleri arasında oluşmuştur. 20 Ağustos 2013 ben düşme tarihidir. Pomolojik gözlemlerden meyve eni 24.02 mm (H_K)-37.35 mm (H_B), boyu 29.47 mm (H_K)-43.73 mm (H_B) ve ağırlığı 8.21 g (H_K)-28.85 g (H_B) arasındadır. Meyve eti sertliği (3.49 (H_K)-3.89 (H_O)), L, a, b renk değerleri, SÇKM (25.73 (H_B)-32.00 (H_K)), TA (11.57 (H_B)-12.13 (H_O)), pH (4.64 (H_O ve H_B)-4.87 (H_K)) hünnap genotipleri arasında farklı olmamıştır. Panelistlere göre meyvenin tadı elmaya benzemektedir. Tohum eni 8.18 mm (H_K)-9.43 mm (H_O) ve boyu 15.99 mm (H_K)-

25.38 mm (H_O), ağırlığı 0.68 g (H_K)-1.16 g (H_B)'dir. Tek yıllık sürgün üzerinde tomurcuk, çiçek ve meyve aynı anda gözlenebilmektedir. Hünnapın bir çiçekteki başçık sayısı tüm genotiplerde 5 adettir. Bir başçıktaki çiçek tozu sayısı 171.85 adet (H_O)-760.00 adet (H_K), bir çiçekteki çiçek tozu sayısı 859.25 (H_O)-3800.00 adet (H_K) arasında değişmiştir. Üç genotipte yapılan çiçek tozu İKI canlılık testinde 2012'de %85.59 (H_K)-%92.26 (H_B), 2013'te %64.94 (H_O)-%89.78 (H_B) değerleri bulunmuştur. Çiçek tozu çimlendirme testine göre %1 agar+%15 sakkaroz besi ortamında çimlenme değerleri %1.92 (H_O)-%24.48 (H_B) arasında elde edilmiştir. 2012'de üç hünnap genotipindeki açık tozlama gözleminde meyve tutumu %18.81 (H_O)-%42.39 (H_B) arasında bulunmuştur. 2013 yılı H_B × H_K karşılıklı tozlaması sonucu 6 adet melez meyve oluşmuştur.

Anahtar sözcükler: Ziziphus jujuba, dal, yaprak, çiçek ve meyve özellikleri, çiçek sayısı, canlılığı ve çimlenmesi, melezleme